NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v saboto 9. decembra 1854. *List 98.*

Gospodarske skušnje.

(*Dve napaki pri akacijah — in kako jima v okom priti*). V versti naj terdnejšega lesa stojí akacija, ktere o tem celó hrast ne prekosí; naj je zemlja suha ali mokra, dobro sterpí akacijni les v nji. Malo je drevja, ki v pripravni zemlji tako hitro izraste, kakor akacija. Znano je, da naj bolj gotovo se zarodí po semenu; seje se v brazdice dobre zemlje na vertnih sadiších, pa 3 dní se mora seme popred namakati v vodi, in še le potem vsejati in pa le celó plitvo pokriti z zemljo, ko se ni več zmerzlíne bati, ker nježna rastlinica je zlo občutljiva za mraz. Če je poletje suho, naj se ji zalíva. Funt (libra) semena dá čez 3000 šibic. Če je zemlja dobra in setev ne pregosta, izrastejo drevesica že 1. leto 3 do 6 čevljev visoke, ki pa se smejo še le drugo spomlad presajati, da mladi les ne zmerzne. Za akacijo naj bolja zemlja je taka, ki je poverh lahka in rodovitna, zakaj to drevje ne sega s svojimi koreninicami globoko, marveč jih žene bolj plitvo, tedaj živí bolj v poveršini. Če gospodar sadí akacijo za les, naj mlade drevesca po 5 čevljev saksebi sadí. Posebno veselo pa raste akacija okoli polja in senožet in ob cestah. Al tukaj se oponašate akacii dve napaki, kterima pa ni teško v okom priti. Ena napaka je, ki se večkrat sliši, da je akacijno drevó kerhko in ga vihar od verha do tal lahko razkolje. To je res, pa to je tudi znamenje, da je les njeni dober in močan, da ga vihar ne prelomi, ampak ga le razcepi. Da ga lahko razcepi, se zgodí zatega voljo, ker mlado drevje raste navadno na dve rogovili kakor vilice. Razklanju se tedaj lahko v okom pride, ako se mlademu drevesu ena rogovila odžaga, da potem le eno deblo ostane. — Druga napaka je, da akacija silo veliko korenin poganja, ktere nadležjejo potem okolico. V gojzdih ta akacijna lastnost sicer nič ne škodje — poleg njiv in senožet je pa res nadležna, pa se ji lahko v okom pride, če se graben izkoplje, kteri overa, da korenine ne segajo preveč okoli; ker pa korenine njene ne segajo globoko, tudi ni treba, da bi graben preglobok bil.

(*Zemljo na vertih v jeseni prekopavati*) je potrebno in koristno za pokončevanje škodljivih červov in zalege mnogoterih mergoljincov. Gotovo je — pravi skušen gospodar — da bi nam spomladi in poleti veliko manj nadlegoval ta merčes, ko bi prekopali zemljo v jeseni in spravljali tako zalego škodljive živali na dan, da jo bo zimski mraz pokončal. Prekopovaje pa zemljo rahljamo, da jo zimska srež lože prešine in sneg rodovitnišo storí.

(*Cepiči marelic, češinj in breskov*) se pri pošiljanju ne smejo v moker mah zavijati, ker jim mokrota škodje in se cepiči potem radi ne primejo. Naj bolje je, jih s spodnjimi konci vtakniti v krompir ali jabelko, jih zaviti v polimano platno, in, če se polozé v tružico, jih v tružici med suh, nikdar pa ne med moker mah pokladati. Zakaj če so z mokrim mahom obdani, začnè sok v njih toliko pred se gibati, kolikor gorkeje medpotoma vreme postaja; sok se gostí v ličji in v očesih, postane limast, in tako se pokazí, da se ne sprime več s sokom tistega debla, kamor si cepič vcepil.

(*Ne séj o mlaji!*) To ni prazna vraža — pravi v „Fr. Bl.“ neki kmetovavec, in skuša dokazati iz zveze, ki jo zemlja ima z luno. „Znano je“ — govorí — „po mnozih skušnjah, da se setve o mlaji slabeje obnašajo od setev druzega časa“. Pa zakaj? On terdi, da o mlaji sejane jari sadeži cvetó tudi o mlaji, in ker o tem času pada cvetju škodljiva rôsa, se pokazí tudi zernje. Pri oziminah nisem tega zapazil, pri jarih (poletnih) sadežih pa vselej in naj očitniši pri vsih rastlinah, ki spadajo v versto sočivja.“

(*Krompirjeva voda pokonča vsaki merčes*), če se ž njo polije. Krompirjeva voda pa je tista, v kteri se je krompir kuhal. — Prodajamo, kakor smo kupili.

(*Posušen krompir je res za seme naj bolji*), da iz tega pridelani ne gnjije. Veselí nas, da smo to skušnjo koj svojim bravcem naznanili, in da od mnogih slišimo, da so hvaležni za ta svet. Tudi v druzih časnikih smo brali, da se je skušnja s posušenim krompirjem tudi drugod dobro poterdila. Neki kmetovavec je djal semenski krompir na gorak kraj in ga je pustil cel mesec ondi ležati. Posajen ni celó nič gnjil. Kaj nek pomaga, da tak krompir ne gnjije? Nekteri menijo (in bi utegnili prav imeti), da tiste silo majčkine gobice, ki so, tako rekoč, zalega gnjiline, pokončá gorkota, po kteri se osuší krompir, ktera mu pa vendar ne vzame kalivne močí.

(*Deteljne zernja*) je neki kmetovavec v Šlesviku štel, da bi zvedel: koliko jih gré na en funt? Naštel jih je od debelejega rudečega semena 288.000, od bolj drobnega belega 652.000. Pri posetvi pada rudečega semena naj manj 50 zernj, belega pa naj manj 100 na štirjašk čevelj zemlje.

Gospodarske novíce.

(*Naj imenitniši jablana*), kolikor jih je morebiti še na svetu bilo, je tista, ki jo ima fajmošter Agrikola v Altenburškem: 300 različnih jabelčnih sort raste na nji; vsaka sorta je zaznamovana z imenom na plehasti tablici, ki je obešena na veji tiste sorte. (Moj oče so imeli jablano, cepljeno z 12 sortami od gosp. Pirca. Vred.)

(*Na Dunaji*) so unidan v mesnicah skušali podgane pokončavati z nekim puhom (gazom), ki ga priporoča apotekar Girtler. Res so jih pomoril

silo veliko. Eno posebno debelo so raztelesili in našli v nji 16 mladih! Ker imajo dvakrat na leto mlade, se ni čuditi, da se ta žival tako silno zaredí.

Kratko premišljevanje o novem redu kazenske pravde.

(Konec.)

Po ti razlagi imamo še povedati: kolikšno veljavo ima sedaj v kazenskih pravdah domači jezik, ki se govorí v mnogoverstnih deželah austrijanskega cesarstva.

Lastnost kaznivega djanja pozveduje preiskavni sodnik posebno iz zaslišbe prič in vsih tistih oseb, ki vejo o tem kaj povedati. Pred izpraševanjem mora preiskavni sodnik pričo opominjati, da naj zastran vsih okoljšin, o kterih bode vprašana, po svoji naj bolji vednosti in vésti čisto resnico govorí, naj ničesar ne zamolčí, in svojo povedbo tako storí, da jo bo mogla s prisego poterditi, kadar bi treba bilo.

Če tedaj kaka priča ne zna sodniškega jezika, se smé ona (po §. 123.) samo takrat brez tolmača izpraševati, kadar preiskavni sodnik in pa zapisovavec dovelj znata tisti jezik, kterega priča govorí. V tem primerku se mora spisom vselej priložiti poverjen prepis zapisnika v sodnem jeziku. Sicer pa se mora k izpraševanju poklicati zaprisežen tolmač, in vsako vprašanje in vsak odgovor se mora v tistem jeziku, v kterem se priča izprašuje, kakor tudi v prestavi na sodni jezik, v zapisnik postavljati.

Iz te jasne postave, ki jo veleva §. 123 se očitno vidi, da povedbe vsake priče, ki ne razume sodnega jezika, se morajo vsakikrat v tistem jeziku zapisovati, ki ga priča govorí, in tudi v tem jeziku se ji mora nazadnje zapisnik prebirati, ker potem še le se more od nje terjati, da bo prisegla na svoje lastne besede, ako bi treba bilo.

Neobhodna potreba pa tudi pravica terja to postavo v našem cesarstvu, kjer se več jezikov govorí; zakaj le tadaj, ko se ta postava natanko spolnuje, si zamore vsaka priča svesta biti, da je sodnik vse tako razumel, kakor je ona govorila, in da je ravno tako tudi vse v zapisniku zapisano; pa tudi sodnikom je to na dobro, zlasti takrat, ko se pri končni obravnavi povedbe prič iz zapisnika prebirajo, ker sodniki imajo sedaj gotovo izvirno poroštvo za presodbo pričnih povedb.

Za terdno se tedaj smemo zanašati, da se bo jasna in modra beseda veličastnega vladarja povsod zvesto spolnovala, ker, če bi se ne, bi ne bilo to pravično, in bi bila tudi bistvena napčnost v obliki kazenske pravde (Formgebrechen), zoper ktero se more, kakor smo gori rekli, pritožba položiti višji deželni sodníi. Opustivši tedaj naštevanje postavnih nasledkov, ki izvirajo iz tega, ako bi se ta predpisana oblika v nemar pušala, omenjamo le še to, da taki zapisnik, ki je bil narejen od preiskavnega sodnika ali zapisovavca, kteri ne razume jezika priče, in v kterega se ni zapisalo vse v tistem jeziku, ki ga je priča govorila, ne velja (po §. 276) za dokazno pismo, ampak le za spričevalo po §. 277, ktero spričevalo k večem, ako se preiskavni sodnik kot priča zaslišuje, po §. 140. oddelk 4. kaz. pr. za pravni vzrok sumnje zoper obtoženca velja. To jasno izvira tudi iz §. 258—260 novega reda kaz. pr., po kterem smé sodnik le tisto za resnično imeti, kar je po pozitivnih dokaznih predpisih pravno dokazano. To pa ni bilo po redu kaz. pravde od leta 1850, ker po tisti postavi ni bil sodnik na taki dokazni predpis vezan, ampak po §. 287 le na svojo notrajno prepričanje.

Iz vsega tega se tedaj očitno vidi, da je po postavi tudi slovenski jezik deloma vpeljan v ces. uradnije, in da tedaj tisti ugovori, ki so pred nekimi leti veljali: „da to ne more biti“, so zgubili vso veljavo. Nekdaj — se vé da — to mogoče ni bilo, ker je bil jezik zanemarjen in ga nihče obdeloval ni v višjih vednostih. Zdaj pa, ko se leto za letom na višjo stopnjo povzdiguje, ko se pišejo v njem, kakor v vsakem drugem jeziku, vse znanosti in vede, ko je ustanovljena terminologija pravoslovno-politična, ko se vse postave razglasujejo tudi v domačem jeziku, ko je vpeljan v šole — zdaj gré vse lahko spod rok tacemu, ki se je učil slovenski, kakor se je moral učiti nemški, laški ali kteri koli drugi jezik.

Starozgodovinski pomenki.

O imenih rek Save, Sore, Drave, Mure, Anasa.

Razložil Davorin Terstenjak.

(Dalje).

Imena rek: Sava, Drava, Sura, Mura torej pomenjajo eno; perve dve bika in vodo, sledoje dve pa samo kravo ali pa bika. Ker pa v bogatem sanskritskem jeziku, vse, kar gibanje pomenja, tudi pomenja vodo, tedaj gotovo reka Anasus, Anisus, dnešnja Enns ima v glagolu an „bewegen“ svojo razlago in ima sorodno reko v moravski Hani, ktere stanovniki se velijo Hanaki. Znamenita je spet ta okoljščina, da v doljnem Štajeru v okolici svetotrojiški, kjer se več potočičev nahaja, so tri vesi, perva se velí varjanska, verjanska (sansk. var, voda, odtod varč, verč, Wasserkrug, latinsk. urceus, — Verže, terg kraj vode Mure) — druga Vanetina (od vana, bana = voda, zato imena vesi kraj reke Mure v soseščini Veržej Bončani, Bunčani, primeri bunar = studenec, kar je indoeuropejsko ne pa samo semitiško) — tretja, ktera se sedaj velí gornje Verjane, se je velela Hana še pred sto leti, kakor urbarske pisma pričajo, zato se dnešnji den v nemških kancljiah te srenji velite Oberhanau in Unterhanau, gornje in spodnje Verjane *).

Ne sme se nam čudno zdeti, ako vidimo, da so stari rekam davali imena bikov. V obeh stvaréh — v vodi in biku so čislali dobrotljivo rodivno moč, zato so obé ozko združili. Saj ni živali koristniše človeku, kakor je bik in vol. S to živaljo se je začelo poljodelstvo, ktero je bilo začetek izobraženosti in gradjanskega reda v starem svetu. Bik tudi ima astronomiško važnost, ker s to podobo Zodiaka se je praznovalo mladoletje z vsimi svojimi dobrotami in odperlo novo leto. Saj so se naši predstariši sami zvali Stirčani (Stiriates na tabulah Pajtingerjevih), Turolci, Torščani, ktere so Nemci latinizirali v Tauriske.

In če bi ravno kritiško jezikoslovje nam dokazalo, da Taurisci pomenja prebivavce gór — tor, nam vendar nemore nobeden učen mož dokazati, da bi beseda tauro bila izključivo celtiška. Visokoučeni Barth pravi, da poznamljanje „taurus“ v pomenu gora in bik se vleče iz prednje Azie skoz celo Europo, in že v Azii nahajamo Iran (Flachland, ira = zemlja) in Turan (Gebirgsland). Naj nam dokažejo jezikoslovci, če morejo, da besede Sava, Drava, Sura, Mura v tih pomenih tudi keltiški jezik pozna!

Zraven reke Save, Drave in Mure se velijo Savina, Dravina, Murica. Ne verjamem, da bi bile te

*) Da tudi indiška beseda varaha Eber, ber, berman, berun, beras, latinski verres, aper, ima koreniko v glagolu var flisssen, ne pa v var, ringen, kämpfen, kakor Eichhoff misli, poterduje latinski aper in slovenski morjesec. To izpeljevanje tudi podpirajo mitologični temelji. Iz var se izpeljuje slov. bara, palus, in Plini imenuje otok v Panonii Metubaris, to je, Medjubare. Pis.

rečice še komaj v 6. stoletji svoje imena dobile, kadar, kakor zgodovinarji terdijo, so Slovenci pervokrat v te pokrajine prišli. Povsod, kamor so Slovani se nanovo naselili, so prekerstili imena rek. Kdo pozna več Angros-a in Bangrosa? Kdo Hypanisa? Nobeden Slovan, razun učenih. Imena niso bile domače, zato je stare prekerstil, perve v Moravi, izhodno in zapadno, drugo v Bug (od staroslov. buga, sanskr. bangha, litv. bangis, nemški Woge, lat. unda, zato imena Buggion in Undinus na rimskih kamnih).

Zares smešna je na svetu! Za keltišino Norikov niso dozdajni zgodovinarji drugih dokazov na svetlo spravili, kakor nekoliko besed, ktere tudi mi imamo; — tudi pozitivnih dokumentov iz klasikarjev nemorejo navajati, ker nobeden razun Zosima, kteri Noričane in Rete zapopada pod imenom „keltiških legionov“, — kar pa je slab dokaz, ker vemo, da Reti so bili etrursko pleme, in da je to samo rimsko politiško, ne pa narodno poznamljanje bilo. Vendar vkljub toliko jezikoslovskih, mitologičnih in pozitivnih klasičnih dokazov imamo še dvojivce, kteri ne znajo ne na levo ne na pravo! V nekem drugem članku bomo stopili z drugimi dokazi na svetlo, — podali se bomo namreč v tabor svojih nasprotnikov po orožje, ter bomo prispodobili razne keltiške starine, kakor so se nam ohranile v pismu in podobi v spomenikih metaliških in zemeljskih, da bodo vidili kakošno vlastovitost imajo keltiške, in kakšne slovenske starine. (Dalje sledí.)

Slovstvine rečí.

Od glagolov doveršivnih.

Spisal J. Navratil.

(Dalje.)

Tudi, kedar pripovedujemo, kako se godí večkratno djanje za djanjem vsakikrat posebej — hip za hipom — smemo govoriti z glagoli doveršivnimi namesto s ponavljavnimi; p.: Martin vsak dan zgodaj vstane, potem se hitro umije, obleče, živini položí pa berž na delo (včasih gerški *αορισ*τ nam.: — vstaja, potem se hitro umiva, oblači, živini polaga (poklada) itd. Tako govorimo radi (pa ni, da bi morali) zlasti, kedar je v stavku ktera izmed letéh besed: vsak, vsakikrat, rad, lahko, težko, vselej; kedar je pa v stavku ktera izmed besed: zmiraj, vedno, to je, vjedno, in einem fort, neprenehoma, čedalje bolj, dan za dnevom itd., ki nam kažejo, da djanje vedno terpí ali se ponavlja, ondaj moramo rabiti glagole nedoverš.; pa tudi, če ni ravno nobene izmed teh (zadnjih) besed, ako se ponavlja djanje redoma, neprenehoma, ob svojem času; p.: Dalm. ps. 147 (146): On (Bog) ozdravlja ..... in obežuje njih bolezen; On — povzdiguje — revne. On daje .... mir, — On pošilja svojo besedo na zemljo itd.

Ti izgledi z vsemi poprejšnimi vred so menda dopovedali častitljivim bravcom, kedaj smemo doveršivne, kedaj moramo nedoverš. glag. rabiti. Vidi se, da rabimo določni naklon sed. č. (zakaj le od tega se menimo) zlasti v pogojnem govoru, kedar bi morali rabiti tako imenovani pogojni naklon sed. č. (— bi vzdignil, — da bi prinesel *), — latinski ali nemški futur. exact. kftvg. Z., gerški *αορ.* I. II. conj., ali latinski futur. periphrast. (hočem, volja me je), ali I. deležje preteklega časa (padši, nam.: ako padeš, ako boš padel. Mat. 4. 9. part. *αορ.* II.), ali pa pravi prihodnji čas. Kedar je bila taka, ondaj so govorili tudi Staroslovenci z določn. naklonom sed. č. glagolov doveršivnih, to jim je bil pa prihodnji čas. (Beri tudi Mat. 6. 14.; Mat. 23. 12.; Jan. 16. 67 itd. itd.) Po vsi pravici smemo tedaj terditi, da je ostal kakor severnim Slovanom popolnoma vsaj v takih primerih tudi nam starosl. prihodnji čas *), čeravno je naš sicer tako prebrisani Kopitar to tajil. V takih in drugačnih, poprej naštetim podobnih stavkih rabimo še in smemo tedaj rabiti določn. n. sed. č. glagolov dovrš. tudi mi, zato ker ondajni pravi sed. čas. Rabimo tedaj glag. doverš. — namesto krivo za pravi sed. čas — rajši za prihodnj. č., bolj pogostoma, zlasti, kedar ni dvoumja. Vidili smo, da tisti, ki pravi, da kupi, da povabi itd., zato še ni res kupil, povabil itd., da ga je včasih le volja, da le hoče. Kdor hoče tedaj govoriti od pravega sedanjega časa, ne sme govoriti od volje. Jako jako se moti, kdor misli, da bo sebe ali druzega res priporočal (z vspehom), ako bo govoril z doveršivnim glag.: „priporočim za to delo sebe pa brata svojega“. Kedar česa prosimo, imamo tudi voljo zares izprositi, pa vendar ne govorí nihče: zaprosim ali izprosim, posoditi mi nož. Ali hočeš to hruško? Prosim (ne: zaprosim, dasi je djanje enkratno, kakor če rečem napčno: priporočim se). — Kdor pa govorí prosim, moral bi dosledno govoriti tudi: priporočam se, vabim, on pravi (velí, poveda..., ne: reče ali celó izreče (!), pové) itd.

Če nam se ne zdí smešno „prositi“, zakaj bi se nam zdelo smešno priporočati se, vabiti itd. Če se ni zdelo smešno prededom našim, če se ne zdí vsemu drugemu svetu slovanskemu, zakaj bi se zdelo nam? Preserčni, najbližji bratje Slovenci ogerski, kaj pravite vi na tak prigovor? — Tako ni lepo? — Komur ni oblika „—am“, „—ujem“ lepa sama na sebi, tisti mora tudi na vpraš.: kaj delaš? odgovarjati: priporočim mu brata svojega, zahvalim se mu za prejete dobrote itd. — Verjemite mi, da nam je le navada ali razvada kriva. „Consuetudo altera natura“ — „navada ima železno srajco“. Kos, ki mu žvižga orglarček vedno pesem od preljub'ga Auguština, pozabi na zadnje popolnoma, kako mu je prepeval ded, kako oče pa mati. Tega pa ni kriv kljun, ampak orglar. (Konec sledí.)

---

*) Mat. XXXIII. 12.: Wer sich selbst erhöhet itd. Kuzm.: Kdor se sam zviši (kdor se bo zvišal — *ὑψώσει*, —. Česki: Kdižby — sam se povišoval. Ravno tako prav bi pa stal na tem mestu po znani svoji lastnosti glag. ponavlj.: Kdor se povikšuje itd. Pis.

*) Poglavni časi — po naših razumkih — so le trije: pretekli, sedanji, prihodnji. Toraj naj se imena nihče prehudo ne derží, in ne čudi, če je v kterem jeziku prihodnji, v kterem drugem pa sedanji ali pretekli čas o tisti pomembi. Nihče pa ne ljubi sedanjega časa menda tako kakor nemški novičarji. „Dem „Ll.“ geht die Nachricht zu, — die W. Z. erhält die N.; — pa je že natisnjena ta „Nachricht“; tedaj „Ll.“ je dobil, prejel novico, ne pa: dobí, prejme. Tistim Slovencom, kteri znajo latinski, ali gerški, svetujem, da bi včasih mislili po latinski, po gerški, — pa bo slovenščina bolja; p.: v Jan. 8. 52., piše Ess.: Nun sehen (erkennen) wir es ja, dass du — besessen bist. Kuzm. (po gerškem): zdaj smo spoznali, (*ἐγνώκαμεν*). Tako nahajam — (sem našel) tudi v več listih apost. poslovenjeno: Ess. — ich sende Timotheus zu euch; Kuzm.: poslal sem *ἔπεμψα*. .... Tudi Latinci so nekdaj v listih ali pismih tako pisali, ako je bilo djanje preteklo, preden je dobil uni pismo v roke. Kedar hočemo pa govoriti z obliko sedanjega časa, ali če se djanje po pameti ravno zdaj godí, tačas moramo rabiti glagole nedoveršivne. Ali kako težko je včasih pogoditi prestavljavcu pravo izvirno misel, to nam priča: ich sende v Mat. 23. 34. Ostrom. pa Saz. En.: sljû, šljû. Trubar pošilem, t. j. pošiljam. (Ne rečem, da si ni Trub. tukaj djanja ponavljanega mislil.) Sv. pismo Ostrož., posljû, neko drugo 16. stol.: posle (bolg.), neko drugo spet sljû kakor Ostrom.; — v Jan.: XX. 21. „(wie mich der Vater gesandt hat), so sende ich euch“, imajo pa vse štiri sv. p. starosl. glagole nedoverš.: sljû ali pa posylaju: Ostrom.: „posylaju“. Pis.

K znanstvu ljudskih vraž.

Prav je, da se prazne vraže iz mnozih krajev razglasujejo, da ljudstvo zvéda njih ceno in se s prijaznim podukom odvrača od krivih misel. Tudi pri nas je dosti tacih praznih kvant; danes naznanjam le dvoje.

Kadar človeka po udih terga, kteri bolezni tukaj madron pravijo, velja za gotov pomoček, da se s kuhinsko cunjo, s ktero se lonci prijemljejo, tisti del života močno dergne, kjer človeka terga.

Neka beračica je nedavnej ozdravila s tem moža, ki ga je hudo po križu tergalo in mu tudi nobena stvar ni pomagala, ki mu jo je konjederec in marsikak mazač te baže svetoval. — Greti taki ud, kjer človeka terga, in ga močno dergniti (ribati), gotovo ni napčno; vraža pa je, da mora za dergnjenje ravno dimnata cujna biti. Gotovo je suknjena ali flanelasta cujna ravno tako dobra in ker je bolj kosmata, je še bolja, kar bo pravi zdravitelj tudi svetoval, če bo previdil, da ni druzega zdravila potreba. Pa saj bi se zdravitelju ne verjelo, kar se mazačem, sleparjem in sleparicam prav rado in dostikrat v svojo škodo verjame. Ravno taka je z zdravili za živino. — Le škoda, da toliko žalostnih prigodb še ne spametova ljudí.

Da kolera v vas ne pride, so v nekterih vaséh naše doline o zadnji koleri ženske okoli vasí orale, — ene so vlekle, druge drevó zadej deržale, in tako trikrat okoli vasí šle in — zaorale bolezen.

Tudi so kurili s takim ognjem, ki so ga vnetili, da so eno poleno ob drugo dergnili. Čez tak mali ogenj, ki so ga bili napravili zunej vasí, je vsaki, kteri je želel kolere obvarovan biti, trikrat skočil. Al kolora se ni dala zaorati in je prijemala tudi take, ki so čez ogenj skakali.

Koliko dežel in morja, izoranega polja in ledín je preskočila že kolera, preden se je pritepla v naše kraje; da jo bo pri nas oranje ženstva zabranilo, se ji gotovo na dolgi poti še sanjalo ni! Kar pa skakanje čez ogenj zadeva, ko se je vnel les od lesa, je nek res, da tisti, kteri skače, za kolero v postelji bolan ne leží.

Iz loške doline. D—n.

Novičar iz mnogih krajev.

C. k. kupčijsko ministerstvo je dovolilo: da, naj se kar koli pošilja po vožni pošti, se smejo temu tudi pisma dokladati brez posebnega odrajtvila poštníne, ako pismo ne vaga več kakor 1 lot; če je pa pismo težje, se odrajtuje poštnina po tarifi. — C. k. ministerstvo notrajnih oprav je vsled nekega vprašanja za gornjo Austrijo sledeče darila za vstreljene divje zveri dovolilo: za medvedko 40 fl., za medveda 30 fl., za volkuljo in bistrovido (riso) 25 fl., za volka in bistrovida (risa) 20 fl.; za mladíce vsih teh zveri spod letom 10 fl. — Važna novica zastran rusovsko-turške vojske gré ravno skozi vse časnike: 2. dan t. m. je austrijanska vlada z angleško in francosko zavezo sklenila, in po tem takem je stopila vojska, ki zdaj svet pretresa, v novo dôbo. Al ta zaveza ni tako razumeti, kakor da bi zdaj tudi austrijanska vlada hipoma začela vojsko zoper rusovsko. Posamne pogodbe te zveze niso še scer v vsem znane; toliko pa se za gotovo pripoveduje, da austrijanska vlada bo na podlagi znanih čvetirih terjatev še enkrat skusila rusovsko vlado pogovoriti, da naj se udá; ako tega na poti mirnega porazumljenja ne bo dosegla v 3 mescih, ali — kakor se od druge straní pripoveduje — v 1 mescu, potem bo tudi austrijanska vlada se v vojski združila z angleško in francosko vlado. Če bi se utegnilo to primeriti, ste ji obljubile francoska in angleška armada, braniti jo vsakega napada in ji zagotovile, da ne bo nobene svojih sedanjih dežel v kaki vojski zgubila. To je nek zapopadek te nove zveze za vzajemno brambo in upor, ktero so podpisali ministri austrijanske, angleške in francoske vlade 2. dan t. m. na Dunaji; ki pa bo še veljavo zadobila (in potem tudi v pravem zapopadku razglašena), kadar jo bota poterdila cesarja Franc-Jožef in Napoleon in pa kraljica Viktoria. Še tisti dan je poslal rusovski poročnik, ki je na Dunaji, kurirja v Petrograd, ki ima caru Nikolaju razložiti to važno prigodbo. Vès svet zdaj radovedno pričakuje, kaj bo rusovska vlada storila. Po dopisih iz Berolina je ta novica prusko vlado zlo osupnila. — Ob enem skor, ko se je novica od te zveze zvedila, se je bralo v časnikih, da francoska in angleška vlada tudi s sardinsko snujete zavezo za brambo in upor. Le dve poti ste zdej mogoče: ali bo kmali popolnoma mir, ali pa bojo grozne vojske. — Poslednje dní se pred Sevastopoljem ni nič važnega zgodilo; Rusi so sicer nekterikrat napadli zedinjeno armado, pa male bitke so bile brez vsega vspeha. Strel na Sevastopolj terpí neprenehoma, pa ne zdaja veliko. — Za Odeso so se začeli spet bati; sklenjeno je namreč, da razun neobhodno potrebnih bojo vse druge vojne barke Francozov in Angležev zapustile Sevastopolj čez zimo in se namerjajo v pristaniše (luko) Odeško podati; ako jim ondašnji mestni poglavar tega ne bo z lepo dovolil, si hočejo s silo zavetje privojskovati. — Da bi Omer-paša resnično mislil čez Prut v Besarabijo udariti, je zmiraj manj verjetno; njegova armada ni dosti močna si kaj tacega upati. Tudi ta je prazna, da bojo Francozi šli proti Donavi. Oboje je le strašílo, da bi rusovska armada ostala v Besarabii in da bi je preveč od tod ne potegnilo v Krim. — Za 12. dan t. m. je poklican deržavni zbor angleški v London, 26. t. m. pa francoski v Pariz. Ker je žita cena po Francoskem spet se podražila, je cesar prepovedal, da do 31. julia prihodnega leta ne smé nič žitna iz dežele iti. — Iz Frajburga se piše: komaj se je „interim“ izverševati začel, se je že spet nov razpor med vlado in nadškofom vnel; nadškof terja, da se fajmoštrom, od njega izvoljenim, vsi dohodki njih fará prepustijo; vlada pa tega ne dovoli in hoče, da naj se tem fajmoštrom le kot oskerbnikom fará, vsaki dan 1 fl. 30 kr. plačuje. Tako je nova razpertija.

Pozimi.

Minulo leto je ljubó,
Ne greje solnčice gorkó.
In naše lepe rožice
Pobrala huda zima je.

Pobrala huda zima je
Veselja nam zunajne vse,
In sneg zapadel je zemljo.
Zaperti smo u hišico.

Zaperti smo u hišico
Kot tičica u kletico,
In vendar smo veseli še,
Pojemo sladke pesmice.

Pojemo sladke pesmice,
Si pravimo povestice.
In zemlja ti počivaj zdaj,
Spomlad nam priti kmalo daj.

Spomlad nam priti kmalo daj,
Veselih rožic zlati raj!
In tudi žita polni klas,
Bogato leťno — boljši čas! A. Praprotnik.

Zastavica.

Župan s sestro, mežnar z ženo so četiri, — vsi četiri so enega zeca (zajca) jéli; vendar je od četirih četert zeca ena ostala. Kako je to moglo biti? J. K.

Milodari.

Za pogorelce Podhoščane:

J. Ć. 2 fl., — T. H. 1 fl.

Za pogorelce na Bločicah:

T. H. 1 fl.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*